

SUHANO PAULUS KABHAO-BHAONO SO UMATI WE TESALONIKA

Kaatono Wamba

Tesalonika se'onu kota bhalano ne kadieno Makedonia (Yunani ampa aitu). Mieno kota nandoo miendo Yahudi, tamaka mobhahi'ano miendo Yunani mesombaino sabhaha dewa. Paulus dopobhaiiane Timotius bhe Silas deowa Bhihita Metaa we kotano Tesalonika, sampe nandoo dua marasaeano ne Ompu Yesus (Tul 17:1-4). Ampamo kaowu miina naomponaa we na'a andoa dofileimo mba'inomo dofodee-deeda mie pata marasaeano (Tul 17:5-10).

Nomampona-mpona kaowu Paulus nokambamo lalono ne umati maitu, gaono namande'ao dua ngkoha-ngkohando we Tesalonika na'a. Tamaka miina'o bhe kasalawa metaa, sampe notudumo Timotius nokala numba-tida, neanomo namande'aane kaparasaeando nandoo notangka bhaha'i miinamo. Nosuli, Timotius neowa bhihita timowula'ao lalo, dadi'anomo Paulus nobuhimo suhano kabhao-bhaono ini.

Weo suhano ini Paulus nofohatoanda katumpuno lalono ne Laha-ta'ala, bhe nofosampeanda sabhaha katangahi so dadumadi metaa'ao peda mie marasaeano ne Kristus, peda ibahano koe domantawa tamaka dagumiu so kadadi'ando (4:11-12). Nobhahi dua kafeenando umati we Tesalonika, saneamo notobhoosie ne suha aini, peda ibahano kolaundo mie marasaeano toka mateno (5:13-17). Sepasala-sepasala weo suha aini sadhia nosambili oleo kahato'ano Ompu Yesus (1:9-10; 2:19-20; 3:14; 4:13-17; 5:1-2, 23-24).

Kalengkano suha

1:1

1 Suha aini nomai'ao ne insaodi Paulus, Silwanus^a bhe Timotius. Tapakatue so hintimiu umati we Tesalonika, umatino

^a 1:1 Silwanus neanomo dua Silas; Tul 15:40

Lahata'ala Amantoomu se'iseno bhe Ompu Yesus Kristus. Sio-siomo napobhaiangkoomu kabarakati bhe katothopono dadi.

Katumpuno lalono Paulus ne kaparasaendo miendo

Tesalonika

1:2-10

²Insaodi sadhia taefoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala hampano kosasawimiu; taenomo tasambahea, tasambilikoomu ne wiseno Lahata'ala, Amantoomu. ³Kapa'amo miina bhe katiehea, tafe'ulai kahadhaa mai'aono ne kaparasaemiu, kawulemiu fotiwohaomu kanini kaasimiu bhe tafe'ulai dua sabahamiu potaamio-
weo posahuna'aomiu ne Ompuntoomu Yesus Kristus.

⁴Bhahitie'i nemoasi'aono Lahata'ala, ingka tapande'aanemo Lahata'ala nopilikoomu. ⁵Kapa'amo Bhihita Metaa nehato'ao mani ne hintimiu suano kaowu ta'o pugau, tamaka bhe kuasano Rohino Lahata'ala, notiparasaema mpuu kantoono. Ingka pande'aaneomu peda amai tadadi bhe hintimiu so kaetaa'amiu. ⁶Hintimiu mesandahamoomu ne insaodi, mesandahamoomu dua ne Ompu. Mahingga weo kasabha bhalano, ingka tahimaomu bhoasaono Ompu weo kawulano lalo. Kawulano lalo maitu nomai'ao ne Rohino Lahata'ala. ⁷Dadi'anomo hintimiu membaliomu sandaha so kosa-sawindo marasaeano we kadieno Makedonia bhe Akaya.

⁸Kapa'amo nomai'ao ne hintimiu bhoasaono Ompu nokolelemo suano kaowu ampa we Makedonia bhe Akaya, tamaka ne amai liwu nohatomo bhihitano kaparasaemiu ne Lahata'ala, sampe insaodi miinamo namaraluaa taetula-tulaanea. ⁹Mie andoa maitu detula-tula'aomo kataano tahima kainsamiomu [pakamai mani] te liwumiu, detula-tula'aomo dua putae kukundoemoomu barahala nesombaimiu maka doliomu ne Lahata'ala banarano dumadino, feompumoomu ne Anoa. ¹⁰Ambado dua meantagiomu kahato'ano Anano Lahata'ala namai'ao te surugaa. Nepulao'aondo na'a Yesus, nefowanuno Lahata'ala nomai'ao ne mate, fofosalamatino ma'ao ne amahano Lahata'ala mada kaowu.

Kahadhaano Paulus we Tesalonika

2:1-12

2 Bhahitie'i, ingka pande'aaneomu hatu mani ne olotamiu miina nasumia-sia'a. ²Ingka pande'aaneomu dua miina'o tamai te hintimiu, padamo dofodee-dee bhe dofompina-mpina kainsami we

Filipi.^a Tamaka bhe katulumino Lahata'alantoomu, insaodi taokado taowaangkoomu Bhihita Metaa mai'aono ne Lahata'ala, mahingga dobhahi mewangi kainsami. ³Katangahi mani ne hintimiu miina namai'ao ne fekihi umala, miina dua namai'ao ne patudhu pata mongkilo tawa so dafobhohe-bhohe'i'ao. ⁴Insaodi tapugau suano so tameka'ia'ao lalondo manusia, tamaka so tameka'ia'ao lalono Lahata'ala, umudhinomo totono lalo mani. Kapa'amo Lahata'ala noabhi kainsami nopantasi noposahuna'ao kainsami Bhihita Metaa tamolelee. ⁵Ingka pande'aaneomu dua miina sepali'a tamekameko-meko pugau mani, miina dua taefebuniangkoomu patudhu kumadau-dauno. Lahata'ala sakusii mani.

⁶Insaodi miina dua tae'ondofi kapudhi, naetaa namai'ao ne hintimiu, naetaa ne mie sigao'ano, mahinggamo insaodi rasuluno Kristus sakotu'u'ano takohaku taesalo ne hintimiu. ⁷Nomalu lalo mani taete bhe hintimiu, tapedamo seemie ina nodamba'ao anano. ⁸Kabhalano kanini kaasi mani ne hintimiu, sampe tahelasimo suano kaowu tafohatoangkoomu Bhihita Metaa, tamaka tahelasimo dua tawa'angkoomu dadi mani. Kapa'amo taoasiangkoomu sepali'a. ⁹Bhahitie'i, tetewei nandoo dua fe'ulai'eomu ka'osano ta'ulei bhe tafekawule-wule. Mentae mohondo takahadhaa tae'ondofi kadadi'a mani keana taembali wowo'omiu, poowa taefoleleangkoomu Bhihita Metaa mai'aono ne Lahata'ala.

¹⁰Dadi mani ne olotamiu marasaeano ne Kristus nongkilo, nobanara bhe miina nakodengo-dengoa. Ingka kosasawi'ae ini wohaaneomu wuntano matamiu; ingka Lahata'ala nosakusiiane dua. ¹¹Pande'aaneomu podiu mani ne hintimiu seemie-seemie tapedamo seemie ama bhe ana'ino. ¹²Ma'anano tatangahikoomu, tafekatangka lalomiu, pakade taesalo mpuu dumadiomu naposahataa bhe kapoindalono Lahata'ala. Kapa'amo Lahata'ala nosali'ikoomu mesua'omu weo Kafopahinta'ano kumalabhiano.

Kawulano lalono Paulus ne umati

2:13-16

¹³Dadi'anomo, miina bhe katiehea taefoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala, mba'inomo wakutuuno tafohatoangkoomu Bhihita-no Lahata'ala, fetingkee'omu bhe tahimae'omu. Bhihita aini miina mabhie'omu wamba mai'ao ne manusia, tamaka mpuu-mpuuno bhoasaono Lahata'ala. Ingka daanumo peda ana'a. Lahata'alamo

^a 2:2 Tul 16:19-24

ini kumahadhaano weo totono lalomiu marasaeano ne Kristus. ¹⁴Aitu bhahitie mani, namisiemoomu dua nenamisindo tombu-tombudo umatino Lahata'ala se'iseno bhe Kristus we Yudea. Ma'anano menamisiomu kakadee-dee mai'ao ne saliwumiu, pedamo dua umatino Lahata'ala we Yudea denamisi kakadee-dee no-mai'ao ne miendo Yahudi saliwundo. ¹⁵Andoamo na'a mongkono Ompu Yesus bhe ana-anabii, modee-deenomo dua insaodi. Podiundo maitu miina nao'ia'ane Lahata'ala, pakade dopomodai bhe sabhaha mie. ¹⁶Patudhundo da'umonto-ontomi kainsami keana taefolele Bhihita Metaa ne bansano liwu suano Yahudi keana do-salamati. Pedamo na'a dhosando tadotubha-tubhahimo kansuhu sampe nohato ne kakapo'ano. Panda-pandano nokangkanaidamo mpuu amahano Lahata'ala.

Patudhuno Paulus namendua nakumala we Tesalonika

2:17-20

¹⁷Mahingga peda na'a, bhahitie'i, notanda dofofosuhu dopogaatiomu endefi'ini, ta'ulei'e mpuu lalo mani tamendua tapo'awa-angkoomu, hampano sadhulu-dhulu kakambano lalo mani ne hintimiu. Pogaatintoomu sebantaha ini ne mata kaowu, weo totono lalo miina. ¹⁸Gao mani mpuu tamai'ikoomu; wutoku, Paulus, suano kaowu sepaku afesobae, tamaka no'ontomi kainsami Kafe-ompu'ando seetani. ¹⁹Kapa'amo hintimiumo neposahuna'ao mani, kaowula'ano lalo mani, kaowule'a mani somo kaowose'ano bhake mani ne wiseno Ompuntoomu Yesus humato namai. Ane pae hintimiu, la'ae dua? ²⁰Nokotu'u daanumo, hintimiumo meowa kainsami kakalabhia bhe kawulano lalo.

Lele metaa neowano Timotius

3:1-13

3 Panda-pandano kakambano lalo mani miinamo natitagalia. Dadi'anomo tafekihie naetaa dahumunsa kainsami tamoisa we kotano Atena, ²maka tatudu bhahitie mani Timotius namai we hintimiu. Anoa ini posabhangka'a mani weo kahadhaa so Lahata'ala taefolele Bhihita Metaano Kristus. Katitudu'ano ne hintimiu, neanomo namekatangka lalomiu bhe namodhulu kamatangkano kaparasaeamiu ne Kristus. ³Ane nada ana'a, paise bhe so tiundano kaparasaea weo kasabhiamiu ini. Ingka pande'aaneomou kasabha ini nopesuamo dua weo patudhuno Lahata'ala nefotantuno so

intaodiomu. ⁴Nandoo kainsami bhe hintimiu, tafohatokoomu wawo, intaodiomu ini dae'awaomu kakadee-dee. Ampa aitu ingka daanumo noko'ulamo. ⁵Dadi'anomo, mba'inomo miinamo nati-tagalia kakambano lalo mani, tatudumo Timotius, amande'ao kaowu koeateno kaparasaemiu. Kapa'amo nomhiangkoomu laloku, bhahasaa nopoolikoomu kawudhuno Kafeompu'ando seetani sampe nasumia-sia kawule mani.

⁶Ampa aitu Timotius nosulimo we insaodi, neowa lele timo'ia'aono, leleno kaparasaea bhe kanini kaasimiu. Ambano dua hintimiu sadaa-daa fe'ulai metaa kainsamiomu, nokamba dua lalomiu po'awa kainsamiomu, pedamo dua kakambano lalo mani. ⁷Dadi'anomo, bhahitie'i, weo sabhaha kaseke bhe kasabha mani, notilawesi dua lalo mani hampano hintimiu bhe kaparasaeamiu. ⁸Aitu nodadimo toha lalo mani, sumanomo notangka koehemiu weo Ompu. ⁹Katumpuno lalo mani ne Lahata'ala pae bhe kokapo'aa, hampano kawulano lalo mani ne wiseno Lahata'alantoomu miina natikiha-kiha mba'inomo hintimiu. ¹⁰Mentae mohondo tampuu-mpuunie sepali'a taesalo ne Lahata'ala, neanomo naembali toha dapu'awa-awaomu, tamokapoangkoomu nemo-kae'aomiu weo kaparasaeamiu.

¹¹Sio-siomo wutono Lahata'ala Amantoomu bhe Ompuntoomu Yesus Kristus naelengka kainsami kaangka'a tamai we hintimiu. ¹²Sio-siomo dua Ompu namodhulu kabhalano kanini kaasimiu sapada-pada hintimiu bhe ne sabhaha mie ampa napontalabhi-labhi, pedamo dua kanini kaasi mani ne hintimiu. ¹³Sio-siomo dua Ompu namekatangka lalomiu, neanomo mongkiloomu bhe paise kodengo-dengoomua ne wiseno Lahata'ala Amantoomu, ne oleo kahato'ano Ompuntoomu Yesus bhe kosasawindo umati mongkilo-no.

Katangahi dadumadi mongkilo

4:1-12

4 Panda-pandano bhahitie'i, padamo tatangahikoomu nada amai dadumadi dameka'ia lalono Lahata'ala. Ana'a daanumo habuemoomu. Tamaka aitu taesalo mpuu weo neano Ompu Yesus, nasedhulu'a dua kakampuu-mpuuno habumiu na'a. ²Ingka pande'aanemoomu katangahi medano ae newa'ao mani ne hintimiu weo kuasano Ompu Yesus. ³Kapa'amo kapoindalono Lahata'ala peda aini: dadi mongkilo, ma'anano dofekakodo'o

wutondo ne podiu pokawite-wite. ⁴ Seemie-seemie mo'ane naeala bhe hobhineno so wutono maka nadumadi mongkilo ne pomatano Lahata'ala bhe pomatano manusia.^a ⁵ Weo dadimiu, koe taangka-angkafimo nafusuuno mbadhamiu, peda nehabundo bansano liwu tapa mande'aono Lahata'ala. ⁶ Weo diu nepulao'aoku ini, koise dua koka'alaomu ne bhahitiemiu tawa bhohe-bhohe'ie'omu. Ingka endefi'ini padamo tafodhagakoomu putae Ompu nahumukumu mehabuno ka'ala medando na'a. ⁷ Kapa'amo Lahata'ala miina nafosali'i dadumadi pokawite-wite, tamaka dadumadi mongkilo. ⁸ Dadi'anomo ane bhe tumagalino katangahi aini, miina datumagali manusia, tamaka dotagalimo Lahata'ala ma'angkoomu Rohino mongkilono.

⁹ Ingka miinamo namaraluaa taebuhiangkoomu nada amai pomoni-monini'ao'omu sapada-pada hintimiu, mba'inomo wutono Lahata'ala pada nofoguhukoomu pomoa-moasi'ao'omu. ¹⁰ Bhahamo sampe pomoni-mominiomu dua bhe kosasawindo bhahitiemiu marasaeano ne koseka'ewa'ae kadieno Makedonia. Ampamo kaowu, bhahitie'i mani, taesalo mpuu nasedhulu'a dua kaka-mpuu-mpuuno habumiu na'a. ¹¹ Ulei'eomu lalomiu dadiomu weo katohopo, koise me'atoro dadino mie bhaimu, naetaa gumiu'omu so kadadi'ano wutomiu, peda nefoina'u'ao mani endefi'ini. ¹² Ane nada ana'a, pae membaliomu wowo'ono mie bhaimu, dadimiu naetaa ne pomatano mie sigao'ano tapa marasaeano ne Kristus.

Kahato'ano Ompu

4:13-18

¹³ Bhahitie'i mani, gao mani mande'aaneomu mpuu peda amai kolaundo mie marasaeano humunsano dhunia ini, keana noko-mpeaha lalomiu peda mie sigao'ano tapa kopoulosahuna'aono ne dadi bu'ou. ¹⁴ Ingka doparasaea'omu Yesus nomate maka suli nodadi. Dadi'anomo doparasaea'omu dua, humato nasumuli Yesus, Lahata'ala nawowo'oda kosasawindo mie mate marasaeano ne Yesus dapoowa-owa bhe Anoa. ¹⁵ Nefoina'u'ao mani ini bhoasaono Ompu: ne oleo kahato'ano Ompu Yesus, intaodiomu dumadino paise dama'induluki mie toka humunsano wawo dhunia ini.

^a 4:4 Aeati aini nembali dua doma'anakie: *Seemie-seemie mo'ane tabeano nopooli nokuasai kamo'ane'ano maka nadumadi mongkilo ne pomatano Lahata'ala bhe pomatano manusia.*

¹⁶Wakutuu ana'a natifetingke pahinta, mala'ekati bhalano nakumei bhe duhuleleno Lahata'ala damuntoe. Ne na'amo dua wutono Ompu nasumampu namai'ao te surugaa, maka marasaeano ne Kristus toka komate-mateno nama'indulu namodadida. ¹⁷Mada aitu intaodiomu dumadino ne wakutuu ana'a datisangke dapoowa-owa bhe andoa te olu ngkapute dasumumpui Ompu te antara. Nadamo ana'a daeateomu bhe Ompu ampa suhue dhamani. ¹⁸Dadi'anomo pakeomu bhoasao aini so polawe-lawesi'ao'omu lalo.

Damantaa-ntaa so kahato'ano Ompu

5:1-11

5 Bhahitie'i, miina namaraluaa taebuhiangkoomu naefie oleo-no tawa tempono ana'a nakumadhadhia. ²Ingka pande'aanemoomu mpuu oleo kahato'ano Ompu nada seemie kaso'o nomai kohondo'a. ³Ane dopugau, "Ingka notohopo, no'amani dadi-ntoomu", ne na'amo dua tamba'omo nakumangkanaida balaa kabinasa'a, maka paise bhe so lumapanoa. Kadhadhia amaitu tanamisihato'amo nada kaleano hobhine so koanano.

⁴Ampamo kaowu, bhahitie'i, hintimiu miina dumadiomu weo kahohondo, dadi'anomo oleo ana'a paise nakumakendakoomu nada seemie kaso'o. ⁵Kosasawimiu dadiomu ne mentalea'ano, sanea mie ole-oleo. Intaodiomu suano mie kohondo'a tawa dumadino weo kahohondo. ⁶Dadi'anomo pae naembalia tadaodo-odo peda mie sigao'ano, tamaka tabeano dakodhaga dantumaa-ntaa oleo kahato'ano Ompu weo katohono fekihi. ⁷Kapa'amo moodono, doodo kohondo'a; mololanuno, dololanu dua kohondo'a. ⁸Tamaka intaodiomu ini, mie ole-oleo, tabeano natumoho fekihintoomu. Damintaha ne kaparasaea ne Ompu bhe kanini kaasi ne mie bhainto; kaparasaea bhe kanini kaasi ini nabentengikoomu tapedamo bhadhu uti nepakendo popahisano. Pakade daposahuna'ao dua ne kasalamati; kaposahuna'ao ini somo bentengikoomu tapedamo songkono tantara. ⁹Kapa'amo Lahata'ala miina nafopili so nofokantibha'ao amaha, tamaka so dae'awa'ao kasalamati'a mangka'ano ne Yesus Kristus Ompuntoomu. ¹⁰Anoamo ini mateno so intaodiomu ini, neanomo ne oleo kahato'ano dadumadi bhe Anoa, mahinggamo nandoo dao'uhi, mahinggamo dua damatemo. ¹¹Dadi'anomo, tabeano potanga-tangahiomu, pofeka-fekatangka-omu lalo, pedamo habumiu ampa aini.

Katangahi kapuliaono

5:12-22

¹²Bhahitie'i, taesalo mpuu fosibhalada neangkamiu weo kahadhaano Ompu. Kapa'amo andoa dokahadhaa mo'osa ne olotamiu bhe mbalimo dua tumangahikoomu. ¹³Feompuni'ida mpuu weo kanini kaasimiu hampano kahadhaando. Sadhia dadi pometameta'omu. ¹⁴Taesalo dua, bhahitie'i, mefe'ulaiandaomu mie mantawa. Fekatangkaomu lalondo mansote'ino. Tulumidaomu mefalaruuno katulumi. Sabahaomu ne sabhaha mie. ¹⁵Posi'ondoomu, habu modai koise dobhoosiane dua habu modai, tamaka sadhia ulei'omu lalomiu habu metaa'omu, sapada-pada hintimiu bhe ne sabhaha mie.

¹⁶Sadhia fowula lalomiu. ¹⁷Sambahea'omu kansuhu. ¹⁸Ne sabhaha waweno dadi mefoampeomu katumpuno lalo, kapa'amo ana'a kapoindalono Lahata'ala so hintimiu se'iseno bhe Kristus Yesus. ¹⁹Koe sobue'omu kahadhaano Rohino Lahata'ala. ²⁰Koe pisakie'omu wambado kosuahano peda seemie anabii. ²¹Tamaka bhahi-bhahi'ae tabeano damesoloe, metaa'ano damintahakie. ²²Fekakodo'o wutomiu ne sabhaha modai'ano.

Kasongkono suha

5:23-28

²³Sio-siomo wutono Lahata'ala fowa'aono katohopono dadi, namekangkilo lalomiu ampa naongkilo mpuu. Sio-siomo rohi, alusu bhe mbadhamiu nadhumaganie mpuu Lahata'ala keana nokodengo-dengo ne oleo kahato'ano Yesus Kristus Ompuntoomu. ²⁴Lahata'ala toka sumali'ikoomu nahumabue bhahi-bhahi'ae na'a, hampano nokampuu-mpuu ne dhandino. ²⁵Bhahitie'i, sambahea kainsamiomu bhe insaodi.

²⁶Fosampe kainsami salam mani peda bhahitie poma-moasi'aono.^a ²⁷Weo neano Ompu aesalo mpuu wambano suha aini dabasaandae kosasawindo bhahitie marasaeano. ²⁸Sio-siomo sadhia napobhaiangkoomu kabarakatino Ompuntoomu Yesus Kristus.

^a 5:26 Ondo Rom 16:16